

Sygn. akt IV KK 585/21

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **A. S.**,

w przedmiocie wyroku łącznego,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 27 października 2022 r.,
kasacji obrońcy skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 18
czerwca 2021 r., sygn. akt XXIII Ka 340/21, utrzymującego w mocy wyrok łączny
Sądu Rejonowego w Chorzowie z dnia 1 marca 2021 r., sygn. akt. VII K 476/20,

p o s t a n o w i ł :

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego A. S. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Chorzowie z dnia 1 marca 2021 r., sygn. akt. VII K 476/20, wydanym w sprawie A. S., połączono kary wymierzone wyrokiem Sądu Rejonowego w Chorzowie z dnia 22 września 2016 r., sygn. akt II K 1294/13, i wyrokiem Sądu Rejonowego w Chorzowie z dnia 26 lutego 2018 r., sygn. akt VII K 213/17, i wymierzono skazanemu jako kary łączne: karę łączną 4 lat pozbawienia wolności (pkt I) oraz karę łączną grzywny w wymiarze 400 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł (pkt III). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcia w przedmiocie zaliczenia na poczet kary łącznej pozbawienia wolności okresu dotychczas odbytej przez skazanego kary pozbawienia wolności (pkt II), odrębnego wykonania rozstrzygnięć z wyroków podlegających łączeniu w zakresie nieobjętym wyrokiem łącznym (pkt IV) oraz kosztów procesu (pkt V).

Powyższy wyrok został zaskarżony przez obrońcę skazanego w części – punkcie 1. dotyczącym rozstrzygnięcia o karze pozbawienia wolności, na korzyść skazanego. Skarżący zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, a w szczególności:

- art. 4 § 1 k.k. w zw. art. 85 k.k. poprzez orzeczenie wobec skazanego kary pozbawienia wolności na podstawie przepisów ustawy w brzmieniu obowiązującym po dniu 1 lipca 2015 r. w sytuacji, gdy przepisy Kodeksu karnego obowiązujące w dacie czynu były dla A. S. względniejsze, bowiem wówczas art. 85 k.k. nakładał na Sąd obowiązek rozłączenia kary łącznej i procedowania w oparciu o wszystkie kary jednostkowe zapadłe w stosunku do skazanego i w granicach przez nie wyznaczonych;

2. rażąco niewspółmierność kary poprzez wymierzenie skazanemu kary łącznej w wymiarze 4 lat pozbawienia wolności przy zastosowaniu wadliwych kryteriów jej wymiaru a to:

- orzeczeniu kary łącznej w wyroku łącznym na podstawie przepisów obowiązujących w dacie orzekania i w oparciu o kary łączne z wyroków skazujących, a nie przy uwzględnieniu przepisów względniejszych dla sprawcy, tj. z daty popełnienia czynu i orzeczeniu kary łącznej na podstawie i w granicach wyznaczonych przez kary jednostkowe za poszczególne czyny.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie skazanemu A. S. kary łącznej 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności przy zastosowaniu zasady absorpcji, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy A. S., Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 18 czerwca 2021 r., sygn. akt XXIII Ka 340/21, utrzymał zaskarżony wyrok w mocy (pkt I).

Kasację od powyższego wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego. Obrońca zaskarżył wyrok Sądu II instancji w całości i zarzucił:

1. rażące naruszenie prawa karnego, mogące mieć istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie:

- „a) naruszenie przepisów postępowania, w szczególności art. 99a § 1 k.p.k. w zw. z art. 91 ust. 2 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności poprzez enigmatyczne sporządzenie pisemnego uzasadnienia na formularzu w sytuacji, gdy charakter i zawartość sprawy winny obligować Sąd do szczegółowego odniesienia się na piśmie do wszystkich stawianych zarzutów w pisemnej apelacji obrońcy, tak by skazany, a także Sądy wyższej instancji mogły ocenić prawidłowość rozumowania sądu odwoławczego,
- b) naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 85 KK poprzez orzeczenie wobec skazanego kary pozbawienia wolności na podstawie przepisów ustawy w brzmieniu obowiązującym po dniu 1 lipca 2015 r. w sytuacji, gdy przepisy Kodeksu Karnego obowiązujące w dacie czynu były dla A. S. względniejsze, bowiem wówczas art. 85 k.k. nakładał na Sąd obowiązek rozłączenia kary łącznej i procedowania w oparciu o wszystkie kary jednostkowe zapadłe w stosunku do skazanego i w granicach przez nie wyznaczonych,
- c) rażące naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 53 § 1 i 2 k.k. – przez wymierzenie skazanemu kary łącznej w wymiarze 4 lat pozbawienia wolności przy zastosowaniu wadliwych kryteriów jej wymiaru a to:
- orzeczeniu kary łącznej w wyroku łącznym na podstawie przepisów obowiązujących w dacie orzekania i w oparciu o kary łączne z wyroków skazujących, a nie przy uwzględnieniu przepisów względniejszych dla sprawcy, tj. z daty popełnienia czynu i orzeczeniu kary łącznej na podstawie i w granicach wyznaczonych przez kary jednostkowe za poszczególne czyny.”

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach w zaskarżonym zakresie i poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w Chorzowie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Chorzowie.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Pierwszy zarzut kasacji jest oczywiście bezzasadny, a w części wręcz niezrozumiały. Z całą pewnością Sąd Okręgowy nie naruszył art. 99a § 1 k.p.k. (ten przepis jako rażąco naruszony wskazano w zarzucie kasacji), skoro wykonał wynikający z niego nakaz sporządzenia uzasadnienia na formularzu. Natomiast co do naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej: „EKPCz”), to trzeba stanowczo przypomnieć, że przepis ten w żadnym razie nie reguluje wymagań co do formy uzasadniania a jedynie odnosi się do jego zawartości merytorycznej. Dlatego w orzecznictwie Sądu Najwyższego wykształcił się pogląd, że sporządzenie uzasadnienia wyroku na urzędowym formularzu, w myśl art. 99a § 1 k.p.k., może stanowić rażące naruszenie prawa, w tym standardu z art. 6 ust. 1 EKPCz. Ma to jednak miejsce tylko wtedy, gdy ze względu na specyfikę sprawy formularz nie daje odpowiedniego narzędzia dla jasnego i wyczerpującego przedstawienia motywów rozstrzygnięcia. Rzeczą każdego sądu odwoławczego, w ramach obowiązku wynikającego z treści art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 i 2 k.p.k., jest przeprowadzenie w konkretnej sprawie oceny, czy może sporządzić uzasadnienie swojego wyroku na formularzu UK 2 w taki sposób, który zagwarantuje stronie prawo do rzetelnego procesu odwoławczego, a więc rzetelne i konkretne ustosunkowanie się do każdego istotnego argumentu zawartego w apelacji strony i przedstawienie takiej oceny właśnie w uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2020 r., I KA 1/20).

Nie budzi wątpliwości, że w niniejszej sprawie ze sporządzonego na urzędowym formularzu uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach można w sposób jasny i precyzyjny odczytać motywy rozstrzygnięcia. Sąd ten sporządził uzasadnienie w sposób przejrzysty, odnosząc się do wykładni przepisów mających związek z podniesionymi zarzutami, wspierając swoją argumentację orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego. Ocena wagi i złożoności sprawy, a także konstrukcja apelacji, nie uzasadniały odejścia od formy uzasadnienia wskazanej w art. 99a § 1 k.p.k. Sąd odwoławczy wypowiedział się co do każdego z zarzutów w odpowiedniej rubryce formularza, wyjaśniając, dlaczego uznaje go za niezasadny. Nie sposób uznać, aby taki sposób sporządzenia uzasadnienia powodował

naruszenie lub choćby ograniczenie konstytucyjnych i konwencyjnych praw skazanego.

Ustosunkowując się do drugiego zarzutu kasacji trzeba na wstępie stwierdzić, że zasadza się on na błędnym przyjęciu, iż w tej sprawie Sąd I instancji za dolną granicę kary łącznej możliwej do wymierzenia w wyroku łącznym, przyjął karę łączną wymierzoną w wyroku Sądu Rejonowego w Chorzowie z dnia 22 września 2016 r., sygn. akt II K 1294/13, czyli karę 3 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności. Nic takiego nie miało miejsca w tej sprawie. Sąd I instancji wyraźnie wskazał, że jako dolną granicę możliwej do wymierzenia kary łącznej przyjmuje najwyższą z kar jednostkowych podlegających łączeniu, czyli karę 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności. Tymczasem w kasacji obrońca domagał się zastosowania w sprawie, jako względniejszego dla sprawcy, stanu prawnego z dat popełnienia czynów przez skazanego argumentując, że pozwoliłoby to Sądowi na ustalenie, iż w stosunku do A. S. możliwe było orzeczenie kary łącznej, której dolna granica mogłaby wynosić 2 lata i 8 miesięcy pozbawienia wolności. Obrońca postuluje zatem w kasacji taki próg minimalny kary łącznej pozbawienia wolności, jaki został zastosowany w tej sprawie przez Sądy. Ponownie trzeba bowiem podkreślić, że właśnie taką dolną granicę kary łącznej możliwej do orzeczenia w wyroku łącznym przyjął Sąd I instancji, co zostało zaaprobowane przez Sąd odwoławczy.

W tej sprawie istotne znaczenie miało to, że Sąd I instancji (część „podstawa kary łącznej” uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego), a także Sąd odwoławczy, utrzymując w mocy wyrok Sądu I instancji, uwzględniły wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 kwietnia 2019 r., K 14/17 (OTK – A 2019, poz. 18). Trybunał Konstytucyjny stwierdził w nim, że art. 86 § 4 k.k. w zakresie, w jakim różnicuje sytuacje osób, wobec których zastosowanie miała już wcześniej instytucja kary łącznej, od osób, co do których ta instytucja zastosowania nie miała, w ten sposób, że umożliwia w stosunku do tej pierwszej kategorii osób podwyższenie dolnej granicy kary łącznej, a także orzeczenie kary rodzajowo surowszej, tj. kary 25 lat pozbawienia wolności, jest niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Kluczowym wnioskiem wynikającym z ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego dla rozpoznania niniejszej sprawy było to, że w przypadku orzekania kary łącznej w wyroku łącznym, w którym łączeniu podlegają

kary objęte już karą łączną, dolną granicę kary łącznej orzeczonej w wyroku łącznym powinna stanowić najwyższa z kar jednostkowych podlegających łączeniu, a nie najwyższa podlegająca łączeniu kara łączna. Dokładnie w ten sposób postąpił Sąd Rejonowy, ustalając dolną granicę kary łącznej na 2 lata i 8 miesięcy pozbawienia wolności, co odpowiada najwyższej karze jednostkowej połączonej węzłem kary łącznej w wyroku Sądu Rejonowego w Chorzowie z dnia 22 września 2016 r., sygn. akt II K 1294/13.

Ocena względności stanów prawnych: przyjętego przez Sądy w tej sprawie (z uwzględnieniem skutków wyroku TK wydanego w sprawie K 14/17) oraz obowiązującego w datach czynów prowadzi do wniosku, że stan prawny z dat czynów nie byłby względniejszy. W obu sytuacjach dolna granica możliwej do wymierzenia kary łącznej wynosi tyle samo i jest równa najwyższej karze jednostkowej objętej karą łączną podlegającą łączeniu. Co więcej, w ramach przyjętego przez Sąd stanu prawnego granice możliwej do orzeczenia kary łącznej wyznaczała najwyższa kara jednostkowa objęta karą łączną podlegającą łączeniu, tj. 2 lata i 8 miesięcy pozbawienia wolności, oraz suma kar łącznych podlegających łączeniu, tj. 5 lat i 4 miesiące pozbawienia wolności. Gdyby jednak przyjąć, tak jak postuluje obrońca, stan prawny z dat czynów, granice możliwej do orzeczenia kary łącznej wynosiłyby od najwyższej kary jednostkowej podlegającej łączeniu, tj. 2 lata i 8 miesięcy pozbawienia wolności do sumy kar jednostkowych, tj. 7 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności. Wobec tych okoliczności stan prawny dla orzekania kary łącznej w wyroku łącznym przyjęty przez Sądy w tej sprawie jest dla skazanego A. S. względniejszy.

Jedynie na marginesie należy wskazać, że zarzut trzeci kasacji w zakresie, w jakim odnosi się do kwestionowania wymiaru orzeczonej kary łącznej i zmierza do wykazania potrzeby orzeczenia wobec A. S. kary łącznej na zasadzie pełnej absorpcji, w wymiarze 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności, jako w rzeczywistości zarzut rażącej niewspółmierności kary, jest niedopuszczalny (art. 523 § 1 zd. 2 k.p.k.)

Rozstrzygnięcie o kosztach uzasadnia art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej niniejszego postanowienia.

[as

at]